

Om risikoen for dobbeltmarginalisering

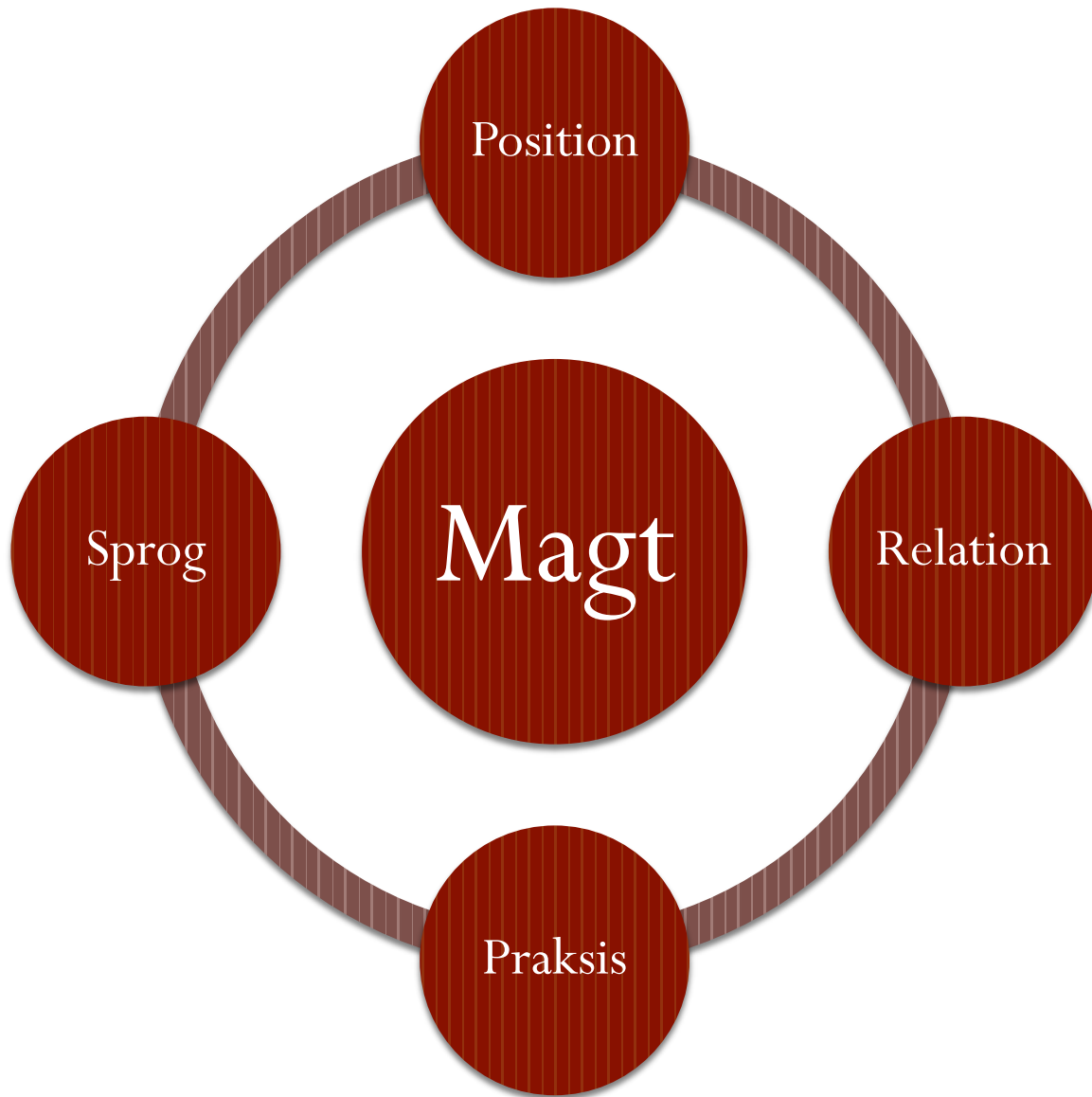
Oplæg ved SBHs Årsmøde 2016

”Magt forklædt som motivation og/eller
manipulation?”

Agnete Neidel, Ph.d.

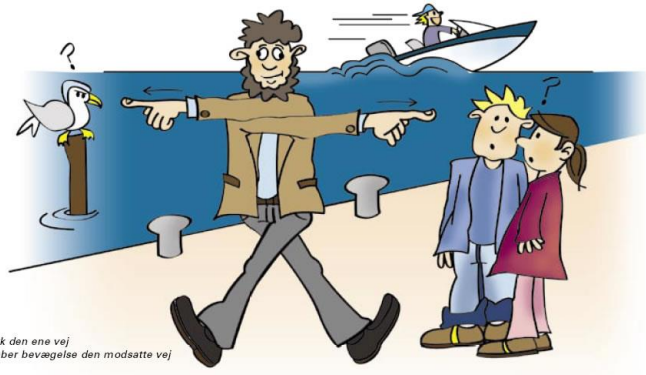
Dagens program

- Magt – hvad snakker du om?
- Hvad tæller? Hvem er ‘på vej’ og hvem sidder fast?
- Imperativer: bevægelighedens motor
- Udspændtheder: handlingsrummet mellem klassiske og nye magtformer?

Lidt om 'bevægelser'

- Recovery-orientering bliver til imens den søges skabt, gennem forandring af praksis og ikke alle forandringer kommer til syne som 'forandring mod recovery-orientering'
- Det er altså et bevægeligt begreb, som også udgør et kampfelt
- Hvad der kommer til at gælde som bevægelse afgør også hvad der kommer til at gælde som 'bevægelighed' (hvem der er 'på vej', hvor langt de er etc...)

*Tryk den ene vej
skaber bevægelse den modsatte vej*

Hvor skal vi hen?

Hvad gælder som 'bevægelse' i det
recoveryorienterede landskab?

Medborgergørelser

- ”Der er sket den forskel, at før da handlede det om at skabe et godt hjem, hvor de havde det godt resten af deres liv, hvor det nu handler om udvikling og få dem ud i samfundet igen”
- ”Vi skal skabe noget og sige ‘vi er også en del af (lokal)miljøet her, vi er også medborgere ligesom de andre, der går ude i samfundet”
- Udfordring: ”hvordan vi skal ‘sælge’ beboerne til lokalområdet og hvordan vi får dannet brobygning til virksomheder. Det næste er – hvad gør vi med de beboere, der ikke er så langt i deres recoveryproces!”

Rigtiggørelser

- ”Vi prøver at komme så tæt på begrebet egen bolig som muligt på trods af at det er en §108 institution”.
- ”Miljøet og kulturen skal ændres, fordi det er så dejligt beskyttet”
- ”Cafeen er vejen til et miljø, hvor brugerne kan opbygge rigtige relationer og have rigtige jobs, og at den kan være platformen til, at de får en plads i samfundet som borgere i samspil med alle andre borgere”

Institutionelle Imperativer: Bevægelsernes motor

- **Forsvind!**
Fra institution til ikke-institution
- **Håb!**
Fra rummelighed til 'ambitioner' og udvikling
- **Giv slip!**
Fra professionel til borgerens ekspertise og indflydelse
- **Menneskeliggør!**
Fra forskel til lighed og fælleshed

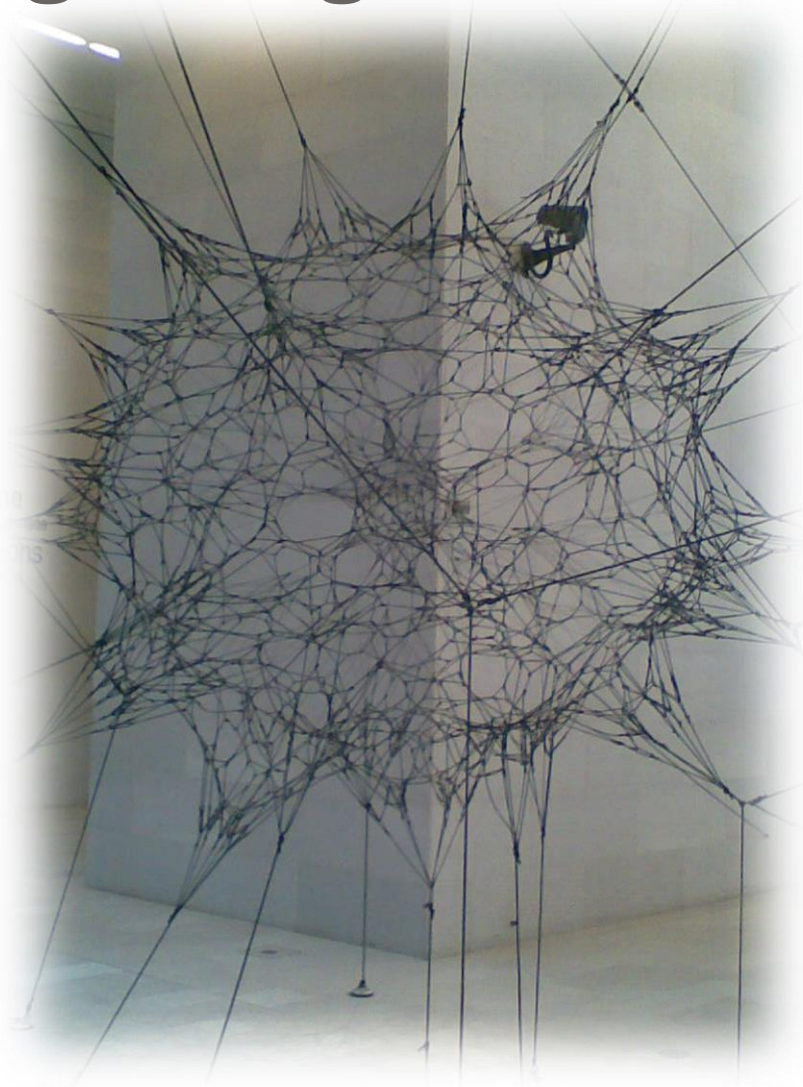
Tal med din sidemand...

- Er der noget af dette, der er genkendeligt i din hverdag, og de udviklingsprocesser, I har hos jer?
- Del et eksempel fra din hverdag..

Hvad er problemet?

- Hierarki-skabende imperativer
 - Stærke rigtig/forkert figurer som peger tilbage på botilbud, beboere og medarbejdere
 - Når det ikke lykkes er det fordi I ikke har forstået det godt nok, fordi beboerne er for institutionaliserede, bygningerne er for institutionelle etc.
- Overser/underbetoner de spændingsfelter alle parter bevæger sig i, som ikke *kun* kan med mangelfuld implementering og mangelfulde kompetencer at gøre

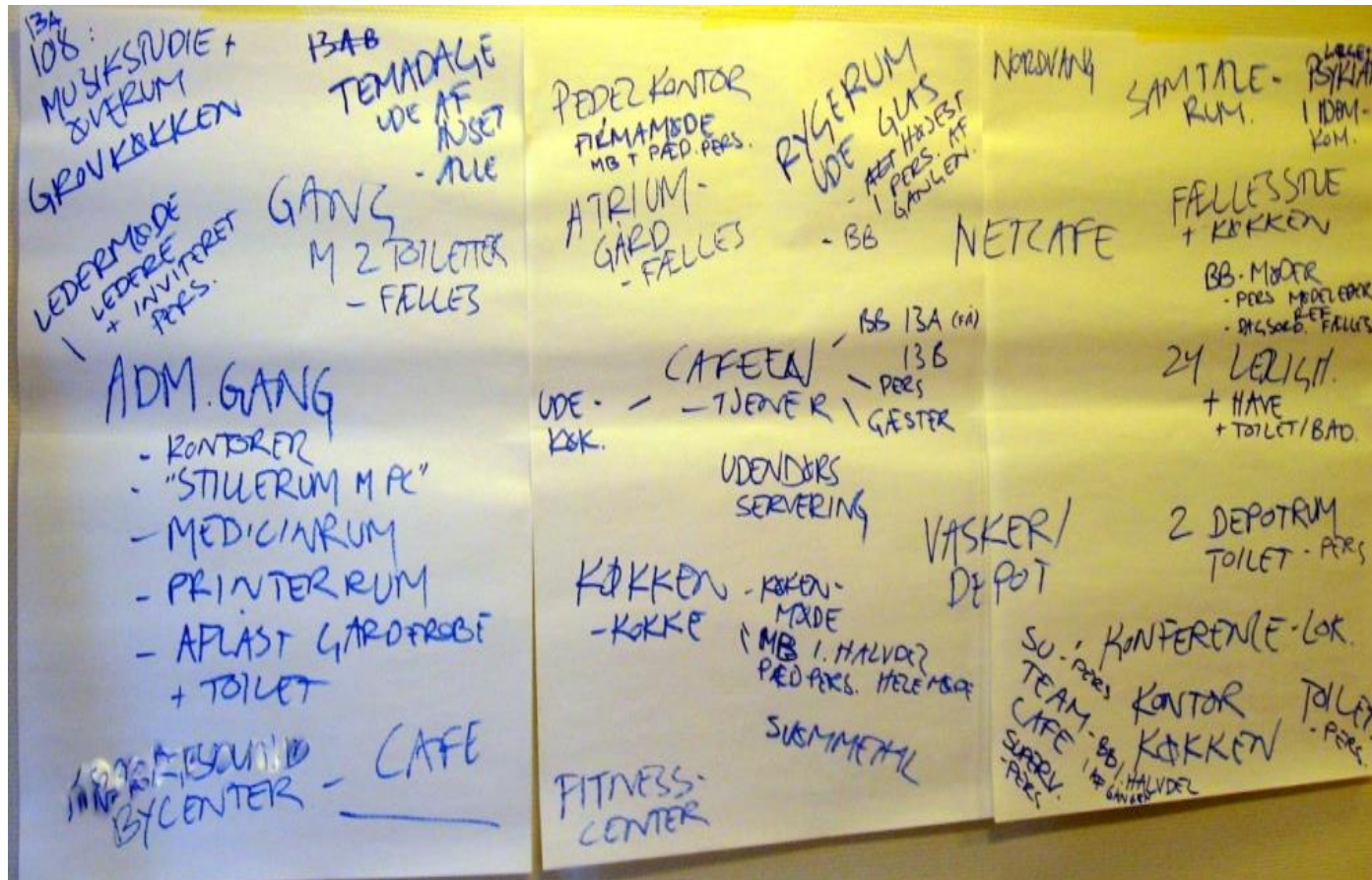
Udspændtheder: Spændingsfelt og handlerum...

4 udspændtheder

- Forsvind! – mellem institution og afinstitutionalisering
- Håb! – mellem udvikling, rummelighed og ambitioner
- Giv slip! – mellem medarbejderbåret og brugerbåret ansvar, ekspertise og indflydelse
- Menneskeliggør! – mellem fælleshed, lighed og forskel

Forsvind! ?

En grundlæggende udspændthed?

- ”Tine: Jeg synes, at det bliver tydeligt, når vi sådan gennemgår vores bosteder, at vi er nået rigtig langt
- Agnete: Ja – men jeg synes også, at der er noget andet, der er interessant: at I med jeres store forskelle er fælles om at tegne billeder, som får mig til at tænke, at det er heftigt institutionaliserede rum I bevæger jer i. At institutionen er heftigt tilstede.
- Tine: ja, men det er jo også det, vi skal have udraderet det sidste af med vores projekt.

Håb?!

- ”Han har masser af tanker og visioner om, at han ikke skal være på pension resten af livet, det er han for ung til. Og det er jo også noget af det, som vi bakker op omkring og siger ‘dit liv er ikke slut nu. Du har haft syv dårlige år og nu kan det vende!’. Og støtte op om hvad er det han vil”

Håb!?

”Rasmus fortæller, at det er det bedste sted, han har boet. Jeg spørger hvorfor. Han siger: ’Personalet! Her har de mere erfaring. Der er altid plads til en snak og en smøg’. Denne formulering vender han tilbage til flere gange i løbet af samtalen. Han fortæller, at han har to faste aftaler med personalet om dagen. En om morgenen og en om aftenen. ”Men om aftenen skal jeg komme ud og tage en smøg først. Så går de med ind, hvis der er noget, jeg har brug for at tale om”. Han fortæller, at han godt kunne tænke sig at have aftenaftalen på værelset også. Han siger: ’jeg kan godt lide at være hos mig selv. Men de vil gerne have mig ud’ Han kigger på Jens, som smiler og nikker: ’ja, det er rigtigt, vi tror det vil være godt, hvis du også kommer ud indimellem. Og det gør du jo også. Du har jo fået venner her – fx Ruben og Mette, som du drikker morgenkaffe med’. Rasmus bekræfter og fortæller, at han har drukket morgenkaffe med Ruben her til morgen (...). Han siger også, at han kan mærke, at de gerne vil have, at han gør ting selv – fx taler de om, at han skal handle selv. Han siger: ’jeg vil helst ikke få det for godt – for så skal jeg bare lige pludselig flytte. Jeg vil gerne blive boende her altid. Det er det bedste sted, jeg har boet! Jeg skal ikke flytte vel, Jens?’ Jens: Nej – vi kan ikke tvinge dig til at flytte. Du har ret til at bo her, så længe du vil.”

Håbets muligheds- og umulighedsrum

- Rummelighed/ambitioner som demarkationslinje for in- og eksklusion
 - Tegner mulige veje mod samfundsdeltagelse og inklusion – for dem der griber dem
 - Tegner skillelinje mellem de udviklingsparate og dem der ikke er
 - Former blikket og fokuserer på udviklingspotentialer/udviklingsforhindringer
 - Skaber potentielt yderligere eksklusion (fx de 'fejlvisiterede')
- Sygdommen som undskyldning – den værdigt (rummeligheds)trængende
 - Formulerer spørgsmål om sygdommens 'rummelighedsværdighed'
 - Det mistænksomme blik (hos brugere og medarbejdere)
- Udvikling som grundfigur

Giv slip!?

”Det er lidt af en succeshistorie med en af vores beboere, som havnede på en festival. (...) det startede med nogle personaler, som havde snakket om, at de skulle til noget festival - bare sådan noget dagligdagssnak i fællesrummet. Og det skulle den der beboers mor også, hun skulle bare et andet sted. Og så er det at praktikanten foreslår til beboeren, ”Jamen lad os da så tage til festival!”. Og det ville han så godt! [Praktikanten og vejlederen] gik så videre til lederen og spurgte, om det kunne lade sig gøre i det hele taget i vores organisation? Lederen var ikke afvisende, men henviste til at det skulle tages op i den øvrige personalegruppe, og om de synes, at det var godt, og hvor var personen henne i det her forløb og alt det her, og hvor lang tid skulle det dreje sig om – skulle det være en hel uge eller var der bare tale om et par dage, om han skulle bo derovre i telt eller? Beboeren har nogle problematikker, der kan gøre tingene lidt mere svært. [På personale mødet blev det til], at hvis det skulle lade sig gøre, så skulle det være med støtteperson. Vi blev så enige om, at der skulle en fast medarbejder med.

Han har aldrig været væk så længe før. Når de har været af sted på sommertur, så har det været i 2-3 overnatninger max. Så dette her er helt grænseoverskridende, og det er jo også grænseoverskridende økonomisk kan man sige. Det er jo helt fantastisk flot, at det her bliver en helt vild succeshistorie. Han gennemfører en hel uge på festivalen, og han skal med til næste år og måske kun med sin mor. Det ville altså være uden personaler. Og der er ingen, der i sin vildeste fantasi kunne forestille sig at denne mand skulle være væk hjemmefra i en mere end tre døgn.”

Giv slip!: muligheds- og umulighedsrum

- Risikovillighed/risikovurdering – lydhørhed og grænsedragninger
 - Åbner ørerne for de 'urealistiske' og 'risikable' ønsker
 - Får ikke risikovurderingen til at gå væk
- 'Hjælp til selvhjælp' – tavsgjorte magtrelationer?
 - Gør ansvar til skillelinje mellem jer: beboerne kan komme til syne som 'ansvarlige' når de slipper gennem medarbejdernes filter
 - Gør det magtrealiteterne tavse, usynlige og usnakkelige når vi 'blot hjælper dig med det, du vil have hjælp til'??
- Drømme og mål – medborgergørende mulighed og forpligtigelse
 - Formulering af drømme, mål og støttebehov er en mulighed – og en forpligtigelse. Hvis du ikke vil (eller falder udenfor med det du formulerer) bliver det en pædagogisk opgave.

Menneskeliggør!?

”(...) vi har lavet en lille løbeklub, hvor vi simpelthen løber et par gange om ugen, med stor succes. Nogle gange er vi fem pædagogisk personale, der løber, og så er der måske tre beboere med, men det giver rigtig meget. Man får en succes med, at man kan komme ud og bruge sig selv, og vi er fælles, vi løber alle sammen lige dårligt, eller der er plads til at ... altså vi er ikke dem, der går foran og siger ’vi har mere kondition end dig, eller vi er bedre’, nej vi er på lige fod, der er nogle, der løber stærkere, og så har vi en god oplevelse ud af det”

”I de to udendørs rygerum må der højst være én person ad gangen fra personalet, grundet rygepolitik. Vi må ikke som personale bakke op om, at der bliver røget – vi skal sende et signal om, at det ikke er sundt”

- Jeg kommer gående ned ad gangen sammen med en medarbejder (Tine). Tine og beboeren hilser på hinanden.

Beboer: Hvad laver du?

Tine: Det samme som dig tror jeg

Beboer: Bor du her – er du tosset nok til det?

Tine: Ikke mere end dig – så kan du selv afgøre det.

- Da vi har passeret siger Tine til mig: ”Det er utroligt ikke – de definerer altid sig selv som beboere og syge”

Menneskeliggør!: muligheds- og umulighedsrum

- Nybrud og tavsgørelse af positions-fordelingen
 - Der bliver potentielt adgang til nye positioner for beboerne – festivalgænger, medarbejder, løber etc.
 - Adgangen skabes langs velkendte skillelinjer: sund/usund, på vej/ikke på vej etc.
 - medarbejdere bindes til den vanskelige opgave at agere rollemodel og ligemænd på samme tid
- Patologisering af beboernes forskelsmarkeringer?
- Fælleshed – pædagogisk projekt og åbning mod fællesskab

Afrunding

- Afinstitutionalisering som en institutionel opgave – hvordan fastholde den kompleksitet som dette paradoks skaber?
 - Hybride og dobbelttydige rum (fysiske rum, social rum, handlerum etc.)
 - Udspændtheder i livet og arbejdet
- Recovery-orientering som hierakisering af arbejdet (og livet) - drivkraft og udfordring?
 - Underbetoner kompleksiteten
 - Skaber yderligere in- og eksklusion? (de spændende bliver de bevægelige)
 - Udgrænser centrale kvaliteter? (fx omsorg)
- Hvad vil det sige at være dygtig??
 - Er medarbejderne dygtigere end recovery-paradigmet gør det muligt at få øje på?
 - Er opgaven i realiteten mere kompleks end recovery-praradigmet selv udpeger – fra implementeringsdiskussioner mod kritisk eftertænkksomhed